

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРАВОСУДДЯ

В И С Н О В О К

**щодо проекту Закону про внесення змін до Закону України «Про місцеві вибори» щодо підвищення рівня інформованості виборців про кандидатів у депутати місцевих рад та кандидатів на посаду сільського, селищного, міського голови, старости
(реєстр. № 3204 від 1 жовтня 2015 року)**

За дорученням Голови Верховної Ради України від 5 жовтня 2015 року Комітет з питань правової політики та правосуддя розглянув на своєму засіданні 16 березня 2016 року (протокол № 44) проект Закону про внесення змін до Закону України «Про місцеві вибори» щодо підвищення рівня інформованості виборців про кандидатів у депутати місцевих рад та кандидатів на посаду сільського, селищного, міського голови, старости (реєстр. № 3204 від 1 жовтня 2015 року), поданий народним депутатом України Левченком Ю.В. (далі – Законопроект).

Згідно з пояснювальною запискою до Законопроекту він розроблений з метою встановити чіткий перелік інформації про кандидатів у депутати місцевих рад та кандидатів на посаду сільського, селищного, міського голови, старости, яка має розміщуватись на виборчих дільницях.

Для досягнення мети автором пропонується доповнити Закон України «Про місцеві вибори» статтею 51¹, якою передбачається виготовлення територіальними виборчими комісіями для кожної виборчої дільниці по два інформаційні плакати місцевих організацій партій, які містять виборчий список кандидатів у депутати із зазначенням прізвища, власного імені (усіх власних імен) та по батькові (за наявності), року народження, посади (заняття), місця роботи та місця проживання, партійності кожного включеного до нього кандидата та номеру територіального виборчого округу, за яким закріплюється кандидат, а також по два інформаційні плакати закріплених за відповідним територіальним виборчим округом кандидатів у депутати, кандидатів на посаду сільського, селищного, міського голови, старости, які містять фотографію та біографію кандидата. Також передбачаються вимоги до таких інформаційних плакатів, строки їх

передання до виборчих дільниць. Пропонується також внести зміни до статті 76 Закону України «Про місцеві вибори» щодо розміщення таких інформаційних плакатів у приміщеннях для голосування.

Розглядаючи Законопроект, Комітет з питань правової політики та правосуддя виходить з такого.

Відповідно до статей 69 та 71 Конституції України народне волевиявлення здійснюється через вибори, референдум та інші форми безпосередньої демократії. Вибори до органів державної влади та органів місцевого самоврядування є вільними і відбуваються на основі загального, рівного і прямого виборчого права шляхом таємного голосування. Виборцям гарантується вільне волевиявлення.

Пунктом 20 частини першої статті 92 Конституції України передбачено, що організація і порядок проведення виборів і референдумів визначаються виключно законами України.

У Кодексі належної практики у виборчих справах, прийнятому Європейською комісією «За демократію через право» (Венеціанська комісія) 18-19 жовтня 2002 року, зокрема, зазначено, що одним з аспектів вільного голосування є вільне формування виборцем своєї думки. При цьому органи державної влади, зокрема, «мають дати виборцям змогу знайомитися з партійними списками й кандидатами, що беруть участь у виборах, зокрема за допомогою належного розміщення засобів наочної агітації» (підпункт 3.1 пункту 26 Пояснювальної доповіді).

Основні засади, організацію і порядок проведення виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласних, районних, міських, районних у містах, сільських, селищних рад, сільських, селищних, міських голів та старост визначаються Законом України «Про місцеві вибори» (далі – Закон).

Відповідно до частини четвертої статті 56 Закону місцевими органами виконавчої влади чи органами місцевого самоврядування не пізніше як за 45 днів до дня голосування визначаються і обладнуються місця для плакатів, стендів, листівок та інших друкованих агітаційних матеріалів.

Частиною другою статті 13 «Публічність і відкритість виборчого процесу» Закону встановлено, що виборчі комісії, зокрема, забезпечують можливість для ознайомлення виборців з відомостями про кандидатів.

Частиною третьою цієї статті також передбачено, що рішення виборчих комісій доводяться до відома громадян через друковані засоби масової інформації або оприлюднюються в інший спосіб у триденний строк з дня їх прийняття. При цьому відповідно до частини тринадцятої статті 41, частини восьмої статті 42, частини сьомої статті 43 передбачену Законом інформацію про виборчі списки кандидатів у депутати місцевих організацій партій, кандидатів у депутати в одномандатних виборчих округах, кандидатів на посаду сільського, селищного, міського голови, старости не пізніше як за 21 день до дня голосування територіальна виборча комісія оприлюднює у визначений нею спосіб.

Разом з цим частиною тринадцятою статті 41 Закону передбачено, що територіальна виборча комісія після закінчення реєстрації, але не пізніше як за 21 день до дня голосування, передає Центральній виборчій комісії інформацію про виборчі списки кандидатів у депутати місцевих організацій партій із зазначенням відомостей про кандидатів у депутати, включених до таких виборчих списків, а саме: назви місцевої організації партії, номера територіального виборчого округу, за яким закріплюється кандидат (у разі такого закріплення), прізвища, власного імені (усіх власних імен), по батькові (за наявності), числа, місяця, року народження, відомостей про громадянство, освіту, партійність, посаду, місце роботи (заняття), місце проживання кожного кандидата в депутати, дату його реєстрації кандидатом для розміщення цієї інформації на офіційному веб-сайті Центральної виборчої комісії. Частиною сьомою статті 43 Закону передбачено, що відповідну інформацію територіальна виборча комісія передає до Центральної виборчої комісії для розміщення на її офіційному веб-сайті і про кандидатів на посаду міського голови.

Законом також встановлено, що рішення територіальної виборчої комісії про затвердження тексту виборчого бюлетеня не пізніше як за 12 днів до дня голосування передається відповідним дільничним виборчим комісіям для загального ознайомлення у приміщенні дільничної виборчої комісії (частина третя статті 74).

Таким чином, Законом передбачено низку заходів, що мають бути здійснені місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, виборчими комісіями для інформування виборців про місцеві організації партій – суб'єктів виборчого процесу та про кандидатів.

Пропозиція автора Законопроекту більш повно забезпечити право виборців на поінформований вибір загалом заслуговує на підтримку. Однак видається, що запропонований у законопроекті спосіб, який потребуватиме збільшення видатків з державного бюджету, не завжди зможе забезпечити досягнення поставленої мети. Необхідно врахувати, що у день чергових місцевих виборів у приміщенні для голосування відбувається голосування з кількох місцевих виборів (виборів депутатів обласної, районної, міської, районної у місті ради, депутатів сільської чи селищної ради, сільського, селищного або міського голови), у кожних з яких братиме участь велика кількість місцевих організацій партій та кандидатів. Видається, що виготовлення необхідної кількості інформаційних плакатів доступним для прочитання розміром шрифту та розміщення їх у доступному для прочитання виборцями місці не буде можливим для всіх виборчих дільниць, що спричинить неефективне використання бюджетних коштів.

Водночас необхідно врахувати частину восьму статті 77 Закону, якою встановлено, що виборець може перебувати у приміщенні для голосування протягом часу, необхідного для голосування. Якщо ж Законом передбачити, що виборець може перебувати у приміщенні протягом часу, необхідного для ознайомлення ним з інформаційними плакатами, які містять інформацію про

виборчі списки місцевих організацій партій, кандидатів, це може спричинити тисняву у приміщеннях для голосування, що перешкоджатиме роботі дільничних виборчих комісій, спростить можливість фальсифікацій.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України в цілому підтримує необхідність інформування виборців про суб'єктів виборчого процесу, що балотуються на виборах. Разом з тим зауважує на необхідності враховувати, що на місцевих виборах балотуються сотні партій та сотні тисяч кандидатів, функціонують десятки тисяч виборчих дільниць. Отже витрати бюджетних коштів на виготовлення відповідних інформаційних плакатів партій та кандидатів можуть бути досить значними. У зв'язку з цим рішення щодо доцільності прийняття запропонованих змін має супроводжуватись відповідним фінансово-економічним обґрунтуванням (висновок від 18 січня 2016 року № 16/3-26/3204 (9783)).

Комітет з питань бюджету вважає, що законопроект має вплив на показники державного бюджету (може призвести до збільшення видаткової частини). У разі прийняття відповідного закону до 15 липня 2016 року він має вводитися в дію не раніше 1 січня 2017 року (або 1 січня наступного за цим року залежно від часу прийняття закону).

Комітет з питань запобігання і протидії корупції вважає, що законопроект відповідає вимогам антикорупційного законодавства (висновок Комітету від 11 листопада 2015 року, протокол № 47).

Комітет з питань європейської інтеграції на своєму засіданні 25 листопада 2015 року дійшов висновку про те, що зазначений законопроект не належить до пріоритетних сфер адаптації законодавства України до законодавства ЄС, або регулюється національним законодавством країн-членів ЄС, а отже, не потребує експертного висновку Комітету з питань європейської інтеграції.

На підставі викладеного вище, Комітет з питань правової політики та правосуддя вирішив:

1. Рекомендувати Верховній Раді України проект Закону про внесення змін до Закону України «Про місцеві вибори» щодо підвищення рівня інформованості виборців про кандидатів у депутати місцевих рад та кандидатів на посаду сільського, селищного, міського голови, старости (реєстр. № 3204 від 1 жовтня 2015 року), поданий народним депутатом України Левченком Ю.В., повернути на доопрацювання суб'єкту права законодавчої ініціативи.

2. Доповідачем від Комітету з цього питання під час розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради України визначити співголову підкомітету з питань виборів і референдумів – народного депутата України Черненка О.М.